



Propozície súťaže v etnologickom výskume Mjartanovo Sebedražie 2025



7. ročník

Dôležité TERMÍNY

Vyhlásenie prijímania príspevkov – **3. marec 2025**

Koniec prijímania súťažných prác – **30. máj 2025**

Vyhlásenie výsledkov bude v obci Sebedražie (okres Prievidza) – rok 2025

Všeobecná charakteristika

1. Súťaž je pomenovaná po **Dr. Jánovi Mjartanovi**, významnom slovenskom etnológovi, rodákovi zo Sebedražia.
2. Celoštátna súťaž v etnologickom výskume vznikla v roku 2002 v Prievidzi.
3. Súťaž je určená pre dospelých.
4. Súťaž sa koná periodicky.
5. **Hlavným cieľom súťaže je podporiť etnologický výskum v oblasti duchovnej či materiálnej kultúry**, ktorý jeho nositelia uskutočňujú na profesionálnej i amatérskej báze.
6. Mjartanovo Sebedražie je jednou z foriem, ktorou je možné spopularizovať a vyzdvihnúť výsledky práce výskumníkov a ich niekoľkoročné bádanie.

Riadenie súťaže

Vyhlasovateľom a hlavným organizátorom je **Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi** v spolupráci s viacerými spoluorganizátormi.

Súťažné kategórie

1. práca v oblasti etnologického výskumu – **profesionálni výskumníci**
2. práca v oblasti etnologického výskumu – **laickí výskumníci**

Súťažné podmienky

1. Do súťaže sa môžu prihlásiť neprofesionálni výskumníci, profesionálni etnológovia, zoskupenie jednotlivcov s prácou v oblasti etnologického výskumu, realizovaného pre potreby študijného materiálu, folklórnej skupiny, kronikárstva, zberateľstva alebo prípravy populárno-náučného alebo monografického materiálu.
2. Etnologické bádanie môže byť vo všetkých regiónoch Slovenska (obec / mesto), nielen na hornej Nitre.
3. Do súťaže budú prijaté práce etnologického výskumu vydané v rokoch **2021 až 2025 (do termínu uzávierky prijímania súťažných prác).**
4. Do súťaže môže byť prihlásený **výstupný materiál**: kronikársky zápis, folklórny program (scenár, obrazový a zvukový záznam), knižná publikácia, zbierka materiálnych dokladov ľudovej kultúry, ktoré sú prístupné verejnosti, pretože cieľom súťaže je podporovať vzájomné prepojenie bádania s konkrétnou prezentáciou dosiahnutých výsledkov (populárno-náučné materiály, vystúpenia folklórnych zoskupení a pod.)
5. Súťažné práce a materiály s prihláškou vyplnenou podľa predtlaču sa doručujú do sídla organizátora RKC v Prievidzi, Záhradnícka 19.
6. **Etnologické bádanie môže byť realizované v týchto oblastiach:**

SPOLOČENSKÁ A DUCHOVNÁ KULTÚRA

- **SPOLOČENSKÁ KULTÚRA OBCE / MESTA** (spoločenské skupiny- mládež, občania stredného veku, občania staršieho veku, príbuzenstvo, susedstvo, lokálne spoločenstvo, členenie spoločenstva, obecná samospráva a jej predstavitelia, významné podujatia, oslavy a sviatky obce, náboženský život)
- **RODINNÝ ŽIVOT A OBYČAJE** (postavenie členov rodiny, rodinné právo, príbuzenská terminológia, genealógia, narodeniny, meniny, prvé prijímanie, birmovka, životné a pracovné jubileá, obyčaje spojené s narodením, svadbou a úmrtím, viera a i.)
- **KALENDÁRNE OBYČAJE** (advent, Lucia, Mikuláš, vianočné obdobie, Nový rok, fašiangy, veľkonočný pôst, Veľká noc, Máje, Turíce, jánske ohne, hody, dožinky, jeseň, Dušičky a Všetichsvätých, iná viera – iný kalendár – iné zvyklosti, miestna osobitosť)
- **HUDOBNÉ A TANEČNÉ PREJAVY** (piesne, hudobné nástroje, nástrojová hudba, hudobné zoskupenia, tance...)
- **FOLKLORISTICKÉ BÁDANIE** (nárečová terminológia – zápis textu – fonetická transkripcia, ľudová slovesnosť - rozprávky, povesti, legendy, poverové rozprávania, rozprávania zo života, spomienkové rozprávania, humoristické rozprávania, pranostiky, príslovia, porekadlá, hádanky a i., poetika ľudových piesní a obradového folklóru – zariekania, zaklínania a vinše, detský folklór – vyčítanky, riekanky, detské hry, ľudové divadlo, písaný folklór – jarmočné piesne, listy, príležitostné polofolklórne útvary (blahoželanania, telegramy), nápisy a ďalšie)

MATERIÁLNA KULTÚRA

- **OBYDLIE** (formy bývania, typy domov, hospodárske objekty, cirkevné, technické stavby, priestorové členenie domu, strecha, konštrukcia a materiál, zariadenie interiéru)
- **AGRÁRNA KULTÚRA** (pestovanie plodín, vinohradníctvo, zber bylín, chov domácich zvierat, poľovníctvo, rybolov, včelárstvo, sezónne práce a pod.)
- **JEDLÁ A NÁPOJE** (rastlinná a živočíšna strava, jedálny lístok, obradové a sviatočné jedlá, nápoje, uchovanie jedla a potravín)
- **ODEV** (mužský, ženský, detský odev a obuv, iné súčasti odievania; dievčenský, ženský a mužský účes)
- **DOMÁCKA A REMESELNÁ PRODUKCIA** (textil – tkaniny, modrotlač, výšivka, čipka; drevo – rezbárstvo; kov - kováčstvo, kovolejárstvo a kovotepectvo, drotárstvo; hlina – hrnčiarstvo, iné materiály - sklo, prútie, slama, šúpolie, kameň, rohovina, kožušina, koža, cesto, papier, kraslice, hračky, obrazy, nástenná maľba, štukatúra a iné súčasné druhy tvorby a pod.)
- **SÚČASNÁ LUDOVOUMELECKÁ VÝROBA** (zhotovenie úžitkových a dekoratívnych predmetov nadväzujúcich na tradičnú ľudovú výrobu)

Hodnotenie súťaže

1. Na objektívne hodnotenie súťažných prác sa zostavuje odborná porota z aktívnych odborníkov - etnológov s adekvátnou viacročnou praxou. Porota je zväčša trojčlenná. Menuje ju riaditeľka RKC v Prievidzi.
2. Jednotlivé diela prihlásené do súťaže posúdi porota, ktorá bude hodnotiť kvalitatívnu úroveň etnologickej práce.
3. Člen odbornej poroty nesmie byť v konflikte záujmov, t.j. v porote nemá pôsobiť porotca, ktorý sa podieľal na príprave súťažných prác, alebo je so súťažiacimi v blízkom príbuzenskom vzťahu.
4. Predseda poroty schvaľuje výsledky súťaže, poskytuje hodnotiacu správu, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty.
5. Hodnotenie súťaže sa vykonáva udelením ocenení alebo čestných uznaní:
 - **Cena Jána Mjartana – t.j. hlavná cena**
 - **Cena starostky obce Sebedražie**
 - **Cena riaditeľky RKC v Prievidzi**

Kritériá hodnotenia

1. Súlad s cieľmi súťaže uvedenými v jej propozíciách
2. Obsah a kvalita spracovania práce

Ocenenia

V súťaži sa udeľujú vecné ceny a pamätné listy.

Kontakt

Mgr. Jana Hvojniová

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi

Záhradnícka 19, 971 01 Prievidza

046 / 512 18 26, 0901 918 872, e-mail: propagacia@rkcpd.sk

Záverečné ustanovenia

1. Vzhľadom na počet a charakter prihlásených prác si organizátori vyhradujú právo priebežne určiť kategórie.
2. V dôsledku nesplnenia akýchkoľvek podmienok uvedených v týchto propozíciách nemusia byť súťažiaci prijatí do súťaže, alebo môžu byť zo súťaže vyradení.
3. Organizátor sa nepodieľa na úhrade cestovných nákladov.
4. Súťažné práce sa autorom vrátia do konca kalendárneho roka, v ktorom sa koná daný ročník súťaže.
5. Súťažiaci prihlásením do súťaže vyhlasuje, že berie na vedomie, že vyhlasovateľ súťaže: vyhotovením a/alebo použitím fotodokumentácie a/alebo videodokumentácie s jeho podobizňou nijakým spôsobom nezasahuje do práv súťažiaceho na ochranu osobnosti, ustanovených § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej OZ), súťažiaci prihlásením do súťaže vyhlasuje, že jeho súťažné dielo má usporiadané všetky práva viažuce sa k tomuto dielu, najmä autorské práva, a nezasahuje do práv a právom chránených záujmov tretích osôb. Osobné údaje súťažiaceho budú vyhlasovateľom spracúvané v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (ďalej len „Nariadenie“). Súťažiaci vyhlasuje, že mu boli poskytnuté všetky relevantné informácie o spracúvaní jeho osobných údajov.

Príloha k propozíciám

1. Prihláška

Kto bol Dr. Ján Mjartan? Zapísal sa ako

- zakladateľ modernej etnológie na Slovensku
- nestor slovenskej národopisnej vedy
- prvý Slovák - profesionálny etnograf na Slovensku
- zakladateľ a prvý šéfredaktor časopisu Slovenský národopis
- prvá uverejnená práca – monografia Sebedražie v r. 1924
- v odbore etnológia bol činný 65 rokov

Na základe individuálnych a kolektívnych výskumov v teréne Dr. Mjartan objasňoval pôvod, vývin a zmeny ľudovej kultúry Slovenska. Venoval sa témam ako rybárstvo, rodinné zvykoslovie, zaniknuté remeslá a ľudové staviteľstvo.